І чужому научайтесь,
Й свого не цурайтесь...
Т. ШЕВЧЕНКО

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація: "Svoboda", 81-83 Grand St. Jersey City, N. J.
Тел.: HEnderson 4-0237
УНС: HEnderson 5-8740
Тел. з Ню Йорку: BArcly 7-4125

РІК LXVI. Ч. 45. ЦЕНТІВ 12 CENTS ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, СУБОТА, 7-го БЕРЕЗНЯ (MARCH) 1959 TWO SECTIONS (SECTION 1) No. 45. VOL. LXVI.

ПРЕЗИДЕНТ ВІДБУВ НАДЗВИЧАЙНУ НАРАДУ З РАДОЮ БЕЗПЕКИ В СПРАВІ БЕРЛІНУ

МЕК ЕЛРОЙ ЗАЯВЛЯЄ, ЩО БЕРЛІНСЬКИЙ КОНФЛІКТ МОЖЕ ПРИВЕСТИ ДО ЗАГАЛЬНОЇ ВІЙНИ — СТІВЕНСОН ПІДТРИМУЄ РІШЕНІСТЬ ПРЕЗ. АЙЗЕНГАВЕРА ОБОРОНЯТИ БЕРЛІН, АЛЕ ВИМАГАЄ ЩОБ ЗДА БУЛИ ГОТОВІ ТЕЖ ПЕРЕГОВОРЮВАТИ

Вашингтон. — В четвер дня 5-го березня ц. р. відбулася в Білому Домі під проводом президента Айзенгавера надзвичайна нарада Крайової Ради Безпеки. Відходячи від дотеперішньої традиції не публікувати в пресі ніяких комунікатів про предмет нарад цієї найвищої державної оборонної установи, цим разом проголошено на спеціяльне доручення президента, що під час цієї спеціяльної наради була обговорювана справа Берліну і зв'язана з нею ширша справа Німеччини. Пресовий секретар Білого Дому подав теж до відома, що на п'ятницю 6-го березня президент Айзенгавер скликав надзвичайну нараду з провідниками обидвох партій у Конгресі, щоб поінформувати їх про становище уряду щодо Берлінської кризи. Водночас із цим проголошено, що президент Айзенгавер „вдержує постійний контакт з британським прем'єром Мекміллен-ном і що він запросив уже його прибути до Вашингтону, щоб відбути тут спеціяльну конференцію в справах зв'язаних з Берліном і з Німеччиною. Відвідини Мекміллена мали б відбутися вже в половині березня ц. р. Зайняв становище до справи Берліну теж і секретар оборони Ніл Г. МекЕлрой, який під час пресової конференції відбутої цього ж дня у Пентагоні, заявив, що якщо берлінська криза приведе до воєнних дій, то це стане початком загальної війни. МекЕлрой, який брав участь в обидвох нарадах Крайової Ради Безпеки, звичайній і надзвичайній, заявив, що у зв'язку з берлінською ситуацією ЗДА плянують низку конкретних заходів, які мусять покищо залишитися секретними.

В політичних колах думають, що пляни уряду в цій справі були випрацьовані об'єднаними шефами штабів і державним департаментом на базі переговорів й узгіднень з західними союзниками. Заняв становище до справи Берліну теж і провідник демократів Адлей Е. Стівенсон, дотеперішній двократний демократичний кандидат на президента ЗДА. Виступаючи на одному із прийнять у Бостоні, в четвер дня 5 березня, Стівенсон висловив свою повну солідарність із през. Айзенгавером щодо справи Берліну, заявляючи, що якщо през. Айзенгавер рішений не уступати перед силою, то він є виразником рішучости всіх американців. Все ж таки, на думку Стівенсона, ЗДА повинні вичерпати всі можливості полагоди кризи з допомогою переговорів. Водночас із цим Стівенсон, стверджуючи одностайність обидвох американських партій в справі Берліну, перестеріг совєтський провід, щоб він не доводив за далеко теперішньої напруженої ситуації і не покладав надто великих надій на американську терпеливість.

4 федеральні банки збільшили дисконт до трьох відсотків

Ню Йорк. — 5-го березня 4 банки федеральної резерви повідомили про збільшення дисконта від удідлювання позичок з 2.5 до 3 відсотків. Це зарядження вважають у фінансових колах як засіб припинити інфляцію через утруднювання кредитів. Рада Федеральної Резерви у Вашингтоні погодилася на те, щоб її банки в Ню Йорку, Філаделфії, Шикаго і Далласі негайно збільшили на півівідсотка дисконт від позичок, яких вони уділяють іншим банкам. Внаслідок цього зарядження банки мусітимуть збільшити відсотки від позичок. Цей крок фінансової політики трохи дивний для деяких фінансистів, бо в країні є ще 4.700.000 безробітних, тому економіка могла б піти ще швидким темпом вгору, і не загрожувати доляровій інфляцією.

Під час пожежі шкільної бурси в Арканзо згинув двадцять й один учень

Литтл Рок, Арканзо. — 5-го березня в 4 год. ранку в бурсі при промисловій школі, віддаленій 12 миль від Литтл Року, вибухла пожежа і внаслідок цього згоріло в спальнях 21 учень, бо двері до кімнат були позамикані, а особа, яка доглядає за будинком, була хвора і її не було в шкільному будинку, а саме в кімнаті цього сторожа почалася пожежа. В бурсі було 68 хлопців негритянського походження у віці 15-18 років. Деякі учні вибивали вікна та виламлювали сітки і втікали на подвір'я. Коли прибула пожежна сторожа, то ратунок був вже не можливий, бо одноповерховий цегляний будинок, збудований у формі бараку в 1938 році, був цілий в поломені. Губернатор Орвел Е. Фобус оглядав цей будинок рік тому, і знайшов все в порядку. Він зарядив слідство в справі того, що сторож позамикав двері і підійшов на ніч із будинку.

„ДІСКОВЕРЕР І" ВІДНАЙШОВСЯ, „ПІОНЕР IV" ЛЕТИТЬ ДО СОНЦЯ

Вашингтон. — Департамент оборони повідомив 5-го березня, що випущений в суботу 28-го лютого штучний сателіт „Дісковерер І" попав в орбіту Землі і кружляє довкола неї в напрямку понад бігунами. П'ять днів не можна було дістати сигналів від цього штучного місяця Землі, який по раз перший був випущений із летунської бази Ванденберг в Каліфорнії, і який по раз перший мав кружляти понад бігунами. В дальших „Дісковерах" будуть вміщені миші або мавпи, бо летунство хоче підготовити умови лету людини в космічні простори. 4-го березня вдалося відобрати від „Дісковера" сигнали, і то в кількох наземних стаціях. Його батерії мають тривати коло двох тижнів, і науковці зможуть ще використати ті дані, про які поздомить ця штучна ракета. Одночасно повідомлено, що „Піонер IV" вже 5-го березня минув висоту понад 300,000 миль і поспішає до орбіти Сонця, надаючи дуже виразно сигнали про радіяцію та про температуру, яка є на такій високій віддалі від Землі.

Демократи і уряд думають про продовження допомоги безробітним

Вашингтон. — Провідник демократичної більшости в Палаті Репрезентантів конгресмен Джан МекКормек повідомив, що він плянує поставити внесок, щоб продовжити на один рік законопроєкт про допомогу безробітним. Минулого року Конгрес продовжив був на 50 відсотків речінець допомоги безробітним, бо хотів цим способом поборювати інфляцію. Цей закон кінчається з 31-ом березня 1959 р., і внаслідок цього коло 300,000 безробітних не діставали б допомоги, бо їм скінчився вже законний її речінець. Коли б Конгрес продовжив закон про допомогу безробітним ще на один рік, то це коштувало б державну скарбницю коло 400 мільйонів долярів річно, і зовсім знищило б пляни Президента мати збалансований бюджет в 1960 р. Передбачають, що при вирішуванні цієї справи відбудеться боротьба між демократами і республіканцями, бо Президент не передбачає федеральних видатків на те, щоб продовжувати допомогу безробітним. — Уряд почав також обговорювати справу допомоги безробітним, і бере до уваги можливість продовжити речінець допомоги тим, яким він вже скінчився, згідно з теперішнім законом. Безробітні в 21 стейті користають досі з минулорічного закону про продовження допомоги безробітним.

В лютому припинився відплив американського золота до Европи

Вашингтон. — З департаменту скарбу повідомляють, що в лютому цього року припинився відплив золота із ЗДА, який тривав 13 місяців. В лютому ц. р. із ЗДА вислано до Европи золота вартости одного більйона, а в попередніх 13-ох місяцях золото їхало за океан від 40 мільйонів до 400 мільйонів місячно. Фінансисти думають, щоб американське золото вже не відпливало закордон в найближчих місяцях, але вони одночасно вказують, що вже скінчився той рік, який був в 1958 році, коли із ЗДА відпливло закордон аж за 2,300,000,000 долярів золота. Економісти твердять, що відхід золота за океан зовсім не означає того, що европейські країни втікають від доляра, бо в попередніх місяцях більшився також і запас долярів в тих державах аж на один більйон долярів.

Український Телевізійний Комітет закінчує підготову своєї телевізійної програми

Нюарк. — Українська телевізійна програма „З вірою ми надіємося", що її підготовляє Український Телевізійний Комітет Ню Йорку і Ню Джерзі, плянована початково на день 8-го березня ц. р., відбудеться з огляду на конечність найповнішого зібрання матеріялу і якнайкращого мистецького виконання щойно в неділю дня 22-го березня ц. р. Буде передавана ця програма, що її мистецьким керівником є п. Іван Гваста, на струї 13, нюйоркської телевізійної стації WNTA. На протязі останніх тижнів Український Телевізійний Комітет перевів фільмування різних пам'яток української старовини і культури, що находяться в колекціях Наукового Товариства ім. Шевченка, проф. Дам'яна Горняткевича, ред. Кравцева, проф. Л. Шанковського та інших. Фільмування більшости цих пам'яток відбулося у вівторок дня 3-го березня ц. р. у Ню Йорку у Студії Івана Гвасти при співпраці п-ни Галі Порожак і голови Українського Телевізійного Комітету у п. Мирона Леськова.

УКРАЇНСЬКИЙ ВІНОК ДЛЯ БАТЬКА АМЕРИКИ

Сьомий Конгрес Американських Українців, що відбувався у Вашингтоні саме в День „Батька нашої країни" Юрія Вашингтона 22-го лютого, схвалив одноцушно резолюцію, щоб перед пам'ятником Вашингтона у названий його іменем столиці країни скласти вінок квітів. Рівночасно обрано делегацію з п. Романом Слободяном, головним касиром УНСоюзу на чолі, якій доручено цю резолюцію виконати, що й сталося. На фото: Делегація УККА з вінком біля пам'ятника Вашингтона. Від ліва стоять: гол. секретар УРСоюзу Т. Миник, голова Ліги Української Молоді Північної Америки Т. Шмагала, гол. секретар „Провидіння" Ст. Сприньский, гол. касир УНСоюзу Р. Слободян, голова ООЧСУ проф. Іван Вовчук, мгр. Вол. Боровик (ООЧСУ) та п. Малиновський, місцевий український громадянин, який полагоджував багато формальностей, зв'язаних з такою церемонією.

Совєти „протестують" проти зревідування совєтського трайлера

Москва. — Совєти передали в четвер 5-го березня Америці ноту протесту проти переведення на совєтському рибальському трайлері „Новоросійськ" на північному Атлантику ревізії в дні 26-го лютого ц. р. Совєтська нота заперечує, що цей корабель не пошкодив підводних телефонічних каблів та в тому самому часі сотні інших рибальських кораблів знаходилися на Атлантику, а американський воєнний корабель „Рой О'Гейл" вибрав акуратно той совєтський корабель. Тому, каже совєтська нота, треба вважати, що та ревізія була „переведена" з провокаційними цілями". Водночас більшевицька нота протестує проти різних повідомлень американських часописів на тему ролі совєтських рибальських кораблів на Атлантику, та називає ті повідомлення „звичайною фабрикацією". Совєтська нота домагається вжити на майбутнє таких заходів, які не допустили б до повторення подібних випадків і не перешкоджували риболовлі совєтських човнів на відкритих морях. — За першими коментарями американської преси, Америка не прийме до відома тієї совєтської ноти протесту, покликаючись на право переводження ревізії кораблів на відкритих морях за міжнародною конвенцією в справі охорони підводних телефонічних каблів. Формально совєтська нота була відповіддю на американський меморандум з 28 лютого ц. р.

Австрія скаржитиме Італію до Об'єднаних Націй

Відень. — Австрійський міністер закордонних справ д-р Леопольд Фігль заявив, що Австрія скаржитиме Італію за невиконання міжнародного договору з 1946 року про признання південному Тиролеві з німецькою людністю автономії. Фігль не сказав, чи ця скарга буде зголошена до Міжнародного Трибуналу у Гаазі, чи до Об'єднаних Націй, але газети припускають, що Австрія, задля більшого розголосу справи, звернеться до Об'єднаних Націй. Австрійський уряд зокрема таврує заяву теперішнього італійського прем'єра Золі, за якою сама Італія має вирішувати способи реалізування згаданого договору і ніхто сторонній не може до цієї справи втручатись. Австрійський уряд закидає Італії саботування постанови про автономію для південно - тирольських німців, штучне проводження кольонізації південного Тиролю італійцями, щоб змінити етнічний характер країни, протекційне приймання непропорційно великого числа італійців до південнотирольських урядів і т. д. Протиіталійським настроям в Австрії відповідають протиавстрійські демонстрації італійських націоналістів у різних містах Італії.

Японія заклинає Південну Корею до згоди в справі репатріяції корейців

Токіо. — У ноті, переданій на руки південно - корейському амбасадорові в Токіо, японський міністер закордонних справ закликає безпосередньо південно - корейського міністра закордонних справ до зрозуміння ситуації Японії в справі репатріяції корейців. Південна Корея загрозила зірванням взаємин з Японією у зв'язку з рішенням японського уряду відіслати частину корейців, що перебувають в Японії, до північної Кореї, де панують комуністи. Японія рішуче твердить, що річ іде виключно про добровільних репатріянтів і що діється це з гуманітарних, а не політичних причин. Водночас Японія заявила, Південну Корею, що вона не думає визнати північно - корейський режим. З свого боку Південна Корея вислала делегата до Міжнародного Червоного Хреста у Женеві, щоб він безпосередньо представив проводові цієї міжнародної організації південно-корейський погляд на цю справу. Японський уряд звернувся був до Міжнародного Червоного Хреста, щоб він зайнявся технічним переведенням репатріяції, бо Південна Корея загрозила, що своїми воєнними кораблями і літаками перехопить транспорти з корейськими репатріянтами, що йтимуть з Японії до північної Кореї.

Архиєпископ Макаріос вимагає від підпільників на Кипрі скласти зброю

Нікозія. — Архиєпископ Макаріос, релігійний і політичний лідер кипрських греків, заявив, що до підпільно-революційної організації на Кипрі ЕОКА буде виданий заклик — скласти англійцям зброю, яка буде передана новій кипрській республіці. Макаріос заперечив, наче б він був у контакті з командантом тієї підпільної організації полковником Грівасом, але потвердив, що існують докази на перебування полк. Гріваса на острові та висловив надію, що він говоритиме з ним перед виїздом полк. Гріваса з Кипру. Англійський уряд проголосив амнестію для всіх кипрсько-грецьких підпільників, що шукаються стежними листами, включно з полковником Грівасом, під умовою, що вони виїдуть з Кипру. Англійські власті запоручили безпечний виїзд тих осіб. Архиєпископ Макаріос висловив переконання, що ЕОКА повинується грецькому політичному проводові і виявить національно-державну здисциплінованість. ЕОКА боролася чотири роки під гаслом прилучення Кипру до Греції, але в Лондонському договорі, що його підписала також архиєпископ Макаріос Кипр визнано за самостійну республіку. Макаріос закликав греків до гармонійної співпраці з турецькою меншиною та заявив, що сам він буде проводити таку співпрацю.

ХРУЩОВ ЗАПОВІДАЄ МОЖЛИВІСТЬ ВІДЛОЖЕННЯ СПРАВИ БЕРЛІНУ

Ляйпціг. — Совєтський Союз не наполягає на даті 27 травня, як остаточному терміні, до якого має бути розв'язана Берлінська криза — заявив Хрущов під час короткої промови на обіді в посадника Ляйпцігу. Він заявив, що „нема потреби спішитися" та що Москві залежить не на поспіху, а на розв'язанні проблеми. Тому, мовляв, якщо будуть вестись „розумні переговори", то це може бути однаково добре 27 червня чи липня. Совєтський Союз — заявив він — буде виконувати свої зобов'язання за Потсдамським договором до часу підписання мирового договору з Німеччиною. Якщо Захід не захоче такого договору, тоді Совєти готові підписати окремий мировий договір із Німецькою „Демократичною" Республікою і від того дня суверенні права щодо контролі над шляхами комунікації між західним Берліном та західною Німеччиною перейдуть до німецьких комуністів, як виконавців „суверенної" влади в тій „державі". При цій нагоді Хрущов знову повторив привичні пропагандивні закиди під адресою Заходу. „Західні держави — заявив він — які хочуть втримувати воєнний статус, не хочуть запевнення миру. Якщо мир не буде підписаний з обома німецькими державами, а Німецька „Демократична" Республіка готова підписати його з іншими країнами, які брали участь у війні, то ми підпишемо його". Він заявив, що з підписанням того мирового договору Берлінська проблема „буде розв'язана". „Всі права, які випливають з воєнної перемоги, втратять свою силу з підписанням мирового договору. Коли хтось захоче зберігати надалі воєнний стан то мусить рахуватися з тим фактом". Совєти, мовляв, не дадуть себе застрашити західніми погрозами й рішені виконати заповіджений плян. „Ми вже нераз це повторяли, але повторювання є матір'ю мудрости". Хрущов, як звичайно, був чванькуватий і самопевнений, „жартував" з трьома прибічними на Ляйпцігському ярмарку членами англійського парляменту та заявляв привичних репрезентантів мукських країн, що Совєти є тими, що борються за свою незалежність. Всі люди, мовляв, однаково й рівні і тільки одні комуністи розуміють це. Хрущов промовлятиме в суботу вечером на масовому збіговищі, що його зорганізують комуністи в східньому Берліні. Після того він відвідає ще східньо-німецький порт над Балтиком — Рошток. За західніми коментарями — справа не в терміні, а в принципі. Захід відкидає право Совєтів односторонньо зривати зобов'язання, прийняті в договорах, і тому не признає такого „розв'язання" проблеми Берліну.

Совєти хотіли дістати від Мекміллена згоду на ліквідацію американських баз в Англії

Лондон. — У часописах появився текст проєкту пакту ненагресії, що його виготовили Совєти та пред'явили Мекмілленові під час його перебування в Москві. Цей пакт мав бути 6 точок, з яких одна зобов'язувала б не підтримувати ніякої третьої держави, що погрожувала б безпеці договірним сторонам, а інша точка забороняла давати будь-кому третьому військові бази на своїй території. Саме ця точка була головною ціллю всіх совєтських старань, щоб СССР і Англія підписали пакт ненагресії: Совєти хотіли таким чином позбавити Америку її військово - летунських баз в Англії. Щоб зм'ягчити цю очевидну тенденцію, окрема точка совєтського проєкту „залишала відкритою" можливість приступлення до того пакту також самої Америки. Як відомо, Мекміллен відкинув той проєкт та від себе запропонував проголосити „декларацію миру", в якій ще раз підтверджено б принципи чартеру Об'єднаних Націй. Большевики на це не відповіли.

Д-р Ергард відмовився від кандидатури на президента Німеччини

Бони. — Справа кандидатури д-ра Людвіґа Ергарда на найближчого президента Німецької Федеральної Республіки на місце проф. Гойсса, що закінчує другу каденцію президентури і, за конституцією, не має права кандидувати втретє, — наробила в Західній Німеччині та й поза нею багато шуму. Після того, як верховка Християнсько-демократичної партії погодилась на ініціятиву канцлера Аденауера та проголосила кандидатуру д-ра Ергарда, парляментарна репрезентація цієї партії „збунтувалася", вбачаючи в Ергарді свого найкращого кандидата на становище канцлера, після Конрада Аденауера, який має 3 роки. В інших західноевропейських країнах справа викликала велике зацікавлення, бо Ергард всевладний західньо - німецький міністер економії, є головною фігурою в цілому західньо - европейському господарському житті. За газетними здогадами, Аденауер хотів позбутися Ергарда зі становища міністра економії, з яким за різниці думок із ним у справах Спільного господарського ринку. Остаточно, сам Ергард погодився виступити з західньо-німецького уряду і кандидувати на президента країни тільки тоді, коли він зможе сам вибрати свого наступника на становище міністра господарства і коли надалі буде мати вплив на господарські справи. У висліді розмов на ці теми і під натиском більшости видатних членів власної партії — Аденауер відкликав своє перше становище і погодився, щоб Ергард надалі залишився в активній політиці.

В АМЕРИЦІ

● **Два бандити** вскочили в Ню Йорку до автобуса, який їхав до Ню Джерзі і, коли машина зближалася до Сікокус, Н. Дж., один із них витягнув револьвер і став біля шофера, а другий тим часом відобрав у пасажирів 660 долярів. Після того обидва бандити висіли, наказавши шоферові їхати далі. 5-го березня поліція заарештувала їх обох, впавши на їх слід по двох тижнях, і в них найдено суми грошей, куплених в тому самому місці.

● **У Сенаті** 5-го травня відбудеться дебата над тим, яка квітка має стати державною емблемою ЗДА. Сенатори пропонують для цього: гвоздик, троянду, цвіт кукурудзи та звичайну траву, а Девид Вирпі, продавець насіння проєктує квітку „меріґовд" — знану на Україні як нагідки.

● **Д-р В. Ф. Болдвін**, біолог, що працює в атомній фабриці у Діп Рівері, Онтаріо, Канада, заявив, що атомову війну зможе пережити тільки південно-американська блощиця т. зв. „Кіссінґ баґ", що витримує найвище таку сильну радіяцію, є якій „людина спеклася б, як яйце".

● **Департамент рільництва** ствердив, що число фарм, які були активні, зменшилося з 1958 році на 2 відсотки і становило 4,749,000, а в 1957 їх було 4,855,000. В 1958 році усіх фарм в ЗДА було на 18 відсотків менше як в 1948 році.

● **Ніколас Катсалідас** у віці 72 років відійшов на емеритуру з праці, яку виконував на одному місці (фабрика сендвічів Горна і Гардарта в Ню Йорку) 38 років. За заощаджені гроші він хоче цього року поїхати до рідної Албанії, де живуть його жінка і двоє дорослих дітей, яких він не бачив 20 років.

УКРАЇНСЬКА ХРОНІКА

● **Проф. д-р Наталя Д. Полонська - Василенко**, відомий український історик і член українських наукових установ у вільному світі, авторка багатьох праць з української історії, відзначала дня 13 лютого ц. р. 75-річчя з дня свого народження. Замужем за проф. Олександром М. Моргуном, видатним українським громадським і кооперативним діячем, проф. Полонська - Василенко перебуває тепер у домі для старших віком осіб в м. Дорнштадт біля Ульму (Німеччина). Вона праці досі безупину і бере активну участь в житті і діяльності українських наукових установ.

● **Українські радіопередачі в Арґентіні**, будуть передавати за посередництвом стації „Радіо-Кольонія", які відбуваються заходами Союзу Українських Купців і Промисловців кожної суботи від години 19.00 до 19.30, для українських громад в Арґентіні, Уругваю і Параґваю, Інавгураційна радіопрограма, що відбудеться в березні ц. року і є присвячена передача має бути 7-го березня, пам'яті генія України Тараса Г. Шевченка.

● **Українська кіностудія „Промінь"** створилася в місті Боффало за ініціятивою Л. Полтави, Л. Царика та П. Василишина. Створена кіностудія поставила собі завданням випускати фільми з українських громад в Америці й Европі, випускати патефонні платівки, а також продукувати фільми для чарівного ліхтаря, так зв. „слайс" - фільми. Перший такий фільм уже готується до випуску; він має назву „Життя Симона Петлюри".

У СВІТІ

● **Абба Ебан**, який від 1948 року, від часу створення Ізраїлю, є амбасадором тієї держави в ЗДА і водночас її представником при Об'єднаних Націях, переїздить із постійний побут до Ізраїлю. Гадають, що він стане прем'єром на місце 70-річного Бен Гуріона, або міністром закордонних справ на місце Голди Маєр. Абба Ебан, що має лише 44 роки, народився в Південній Африці, закінчив університет в Кембриджі, в Англії, говорить сімома мовами, зокрема по-арабськи, і був співтворцем ізраїльської армії.

● **Італійський уряд** дуже невдоволений „імпортованим з Америки товаром" — злочинцями, продавцями наркотиків і шахраями, що їх Америка позбавляє громадянства і депортує до країн їх народження. Черговим таким американським „дарунком" для Італії має бути Франк Костелльо, 68-річний обмеженої італійського роду, який довгий час викручувався від кари за всі свої проступки, покищо його не засудили за — неуплату податків. На цій підставі його ув'язнили і позбавили американського громадянства.

СВОБОДА SVOBODA
український щоденник UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.
Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N. J.
Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
На рік	$ 12.00	One year	$ 12.00
На пів року	6.25	Six months	6.25
На три місяці	3.25	Three months	3.25
В Джерзі Сити і закордоном:		Jersey City and Foreign Rates:	
На рік	$ 14.00	One year	$ 14.00
На пів року	7.50	Six months	7.50
На три місяці	4.00	Three months	4.00

За оголошення редакція не відповідає і не зобов'язується повертати незамовлені матеріяли.
За кожну зміну адреси платиться 10 центів.
Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

РЕАЛЬНА ЗАГРОЗА ВІЙНИ

Президент Айзенгавер закликав на своїй останній пресовій конференції в минулу середу — не думати кожної години і кожної хвилини про те, що ось-ось бомби впадуть на Вашингтон. Сам він, Президент, думає не про війну, а про мир, про переговори. Майже водночас в англійській палаті громад прем'єр Геролд Мекміллен підкреслював вагу того уступу із свого спільного з Хрущовим комунікату, в якому говориться про конечність дальших переговорів та засуджується війну, як засіб осягання політичних цілей. У той самий день, в минулу середу, в Парижі нараджувались президент Шарль де Голь із західньо-німецьким канцлером Конрадом Аденауером, і напевно нема ні одного політика в світі, який приписував би їм воєнні заміри. Так склалося, що в той самий день на великому майдані у Ляйпціґу, в Східній Німеччині, Нікіта Хрущов кричав: „Хочемо миру, миру, миру!" Та, всупереч усім цим найновішим мировим заявам, а може саме тому, що таких заяв про мир забагато, від часу останнього напруження в Формозькій протоці не було ні в одному пункті земної кулі такої реальної загрози війни, як тепер — з приводу Німеччини і Берліну.

Про цю напружену ситуацію звітує „ЮС Нюз енд Ворлд Ріпорт на 9-го березня аж у трьох статтях: „Чи буде війна з приводу Берліну" — Джозефа Фромма, кореспондента того журналу з Лондону, що супроводив Мекміллена до Москви, — „Оце стратегія Хрущова" — кореспондента з Бонну, Курта Ляхмана, та „Коли прийде до розгри з Росією . . ." — редакційні підсумки звідомлень того журналу з Москви, Вашингтону і Берліну. Самі наведені заголовки цих статтей говорять про загрозливість ситуації. Вона полягає в тому, що — як виявилось під час перебування англійського прем'єра в СССР, з промови Хрущова 24 лютого ц. р. та з офіційної совєтської ноти з 2 березня ц. р. — Москва рішуче настоює на своєму пляні перетворення західнього Берліну у „вільне місто", з якого три західні держави мали б відкликати свої гарнізони. Зазначений у совєтській ноті з 27 листопада м. р. день 27 травня ц. р. залишається датою, яка може стати переломовою для миру-війни. Совєти з усією рішучістю твердять, що коли Захід не погодиться на концепцію „вільного Берліну" і не схоче визнати „де юре" чи бодай „де факто" східньо-німецького комуністичного режиму, то вони, Совєти, підпишуть сепаратний мировий договір із Східньою Німеччиною і тоді їй, як „суверенній державі", передадуть право контролі над шляхами, що ведуть із Берліну на Захід. Водночас Хрущов кількакратно заявив, що коли західні держави, без порозуміння з Східньою Німеччиною і всупереч її волі, порушать суверенність її території, вживаючи повітряних, водних чи суходільних шляхів комунікації, то це означатиме — війну. З другого боку відомо, що Захід, як виразно окреслив президент Айзенгавер, „ані на цаль" не поступиться зі своїх позицій у західньому Берліні і рішений рискувати війною в обороні цих позицій. Які в цій ситуації вигляди на „успіх" нової конференції міністрів закордонних справ чи голів урядів?!

Розгра, читаємо, виглядатиме так, що німецькі комуністи, як носії суверенної влади в т. зв. Німецькій Демократичній Республіці, напевно замкнуть автостраду між Берліном та Західньою Німеччиною „задля ремонту шляху", припинять рух водним шляхом і проголосять, що летунська комунікація залежить виключно від договору, про який західні держави не захочуть з комуністами говорити. Отож Москва хоче довести світ над берег війни, примушуючи Захід визнати комуністичну Східню Німеччину. Усунення західніх гарнізонів із Берліну було б другою безпосередньою ціллю совєтської політики. Як говориться в одній із згаданих вгорі статтей, західній Берлін та зневтралізована й здемілітаризована Західня Німеччина мали б бути „ціною миру" в 1959 році, так само, як ціною миру мав стати для Гітлера так званий Судетський край в мюнхенському угодівському договорі 1938 року. Англія на таку угоду тепер не йде, а тим паче не йдуть на неї Америка, Франція і Західня Німеччина, здаючи собі справу, що така поступка Москві була б тільки заохотою для безпосередньої збройної агресії Совєтів проти Заходу, з ціллю дійти до Атлантику.

Отож, як заявили минулого тижня шеф штабу Армії ген. Максвел Тейлор і в минулу середу президент Айзенгавер, американські збройні сили стоять на сторожі, хоч і не проголошено їх мобілізації. Якщо Захід покаже Москві збройний п'ястук — вона заверне. Це єдиний реальний шанс врятування миру, чи пак стану між миром і війною, що триває від 1945 року.

НАУКА ПІД ПАРТІЙНИМ ЧОБОТОМ

Нав'язуючи до 21-го з'їзду комуністичної партії Совєтського Союзу, віце-президент Академії Наук Української ССР, А. Щербань надрукував у московській „Правді" з 13 лютого ц. р. статтю п. з. „Творчі пляни учених України". Ціла стаття торкається не так наукової діяльности українських вчених, як тих завдань, що їх вони повинні виконати в рямцях семирічного пляну, принятого 21-им з'їздом. Згідно з писанням А. Щербаня, головне завдання совєтської науки — створити матеріяльно-технічну базу комунізму, і тому головна увага має бути звернена на дальше опанування атомової енергії, на вичислювальну математику, на прискорення розвитку хемічної промисловости, машинобудівництва й електрозварювання, як теж на боротьбу з комахами. На це „капітальне будівництво" і мають піти головним чином 600 мільйонів рублів, що їх одержить на найближчих сім років Академія наук УССР. Якщо ж іде про суспільні науки, то їх роля тільки допоміжна, другорядна, а то й третьорядна, або — як це висловлює Щербань — „під сучасну пору філософи, економісти, історики, робітники всього ідеологічного фронту зосереджують свої сили на узагальненні закономірностей суспільного розвитку в умовах побудови комунізму".

Не інакше було й рік тому, 17 квітня 1958 р., під час загальних зборів Академії наук УССР, де говорилося у звітуванні про те, що „вчені України, окрилені повсякденним піклуванням комуністичної партії і радянського уряду, спрямовують свої творчі зусилля на дослідження по ядерній фізиці, радіофізиці і електроніці, обчислювальній математиці, механіці, високомолекулярних сполуках, хемії кольорових і рідкісних металів, прогнозуванні родовищ корисних копалин, біохемії нервової системи, інтенсифікації металургійних процесів, автоматизації виробництва". І тоді теж, якщо йде про суспільні науки, головну увагу підсовєтські українські вчені мусіли зосереджувати не на наукових дослідах, а „на подоланні догматизму та начотництва в науці, на підвищенні ідейно-теоретичного рівня наукових працівників, посиленні зв'язку науково-дослідної роботи з життям, з практикою комуністичного будівництва".

Як виглядає таке „подолання догматизму" і „посилювання зв'язку з практикою комуністичного будівництва", і як мало спільного має воно взагалі з будь-якою наукою, значить науковими дослідами і науковою працею, може свідчити приклад з роботою Науково-дослідного інституту суспільних наук Академії наук УССР, який діє у Львові і існування якого „мало б бути — згідно з кореспонденцією П. Матьори, надрукованою в „Радянській Україні" з 4 грудня м. р. — яскравим свідченням . . . великого піклування комуністичної партії і радянського уряду про розвиток науки і культури в західніх областях Радянської України".

Про „успіхи" і „досягнення" наукової праці під таким „піклуванням" була мова на „звітно-виборних зборах парторганізації" цього Науково-дослідного інституту, що відбулися на початку грудня минулого року. Кількість членів цієї парторганізації зросла останнім часом, як виходить із звідомлення в „Рад. Україні", з 6 до 26 членів і кандидатів партії, але на наукову працю та на її науковий рівень це мало хіба тільки неґативний вплив, і то навіть з комуністичного погляду. „Окремі роботи, які виходять із стін інституту — стверджено на цих зборах — бувають іноді написані на низькому науковому рівні і навіть ідейно хибні в своїй основі", „окремі праці хибують на описовість, в них бракує . . . арґументованої наукової доказовости" і т. д.

Характеристичним прикладом партійного „піклування" може бути порушена на цих зборах справа праці старшого наукового працівника О. Карпенка про революційні події у Східній Галичині в 1918 році. В цій праці О. Карпенко мав сміливість, чи може необережність виступити із спробою „довести, що трудящі маси в цей період виступали не за єдину Радянську Україну, а за створення окремої буржуазної західньо-української республіки (ЗУНР), яка була витвором української буржуазії". Працю Карпенка в дискусії визнано „ідейно хибною в своїй основі" і завідувач відділу літератури в цьому інституті, кандидат філологічних наук Щурат (Степан Шурат, син проф. Вас. Щурата — О. Р.), ствердивши, що погляд Карпенка „не відповідає історичній правді", висловив жаль, що „цю шкідливу концепцію викрили не працівники нашого інституту, а громадська критика через пресу".

Історія з Карпенком і його засудженням на „звітних зборах парторганізації Науково-дослідного Інституту суспільних наук" доказує, в яких нестерпних умовах мусять працювати підсовєтські вчені в ділянці суспільних наук.

І ще треба спростувати висловлене у звідомленні П. Матьори про згадані збори твердження, що „марксистські дослідження" львівського інституту суспільних наук викликають нібито „скажене виття здичавілих "ідеологів". українських буржуазних націоналістів за кордоном". Насправді, якщо ці „дослідження" і викликають будь-яку реакцію, то хіба тільки здвигання плечима або й сміх . . .

О. Р.

СЬОГОДНІ ЗОВСІМ . . .

Сьогодні зовсім нехолодно
І леза вітру уляглись,
І знову колесом рутини
Години буднів потяглись.

В кімнаті в мене знов, [як завжди —
Книжки, затишшя, самота,
І Енні Ліндберґ збірка [віршів —
Лиш я сьогодні вже не та.

В солодкім стиску моє серце,
В міражах спогадів думки,
І не втішає вже ні Моцарт,
Ні традиційні колядки.

Життя віддала б, щоб, як вчора,
Шалів над містом сніговій,
І щоб так близько знов відчути
Долонь і мислей доторк твій.

З. САВИЧ

Січень 1959 р.

Ярослав Курдидик

НАЙНОВІША ЗБРОЯ ТЕЖ СТАРІЄТЬСЯ

З дискусії, яка триває вже дуже довго і головною думкою якої є питання, як запевнити найбільш успішну оборону ЗДА — виявилося чимало цікавих речей. Одною з найповажніших проблем оборони є забезпечення матеріяльної і технічної спроможности, бо в атомовій добі вирішну ролю відіграє не кількість, а якість продукції наймодернішої і водночас найкоштовнішої зброї, якою є ракети різного призначення і засяжности. Також починає зкристалізовуватись думка, що навіть найкраще зорганізована й ведена розвідка не всилі подати таких відомостей, щоб на їх основі можна було з певністю оцінювати можливості противника і його шанси на виграш у майбутньому зударі. Всі міркування, обрахунки й калькуляції залишаться тільки релятивними абстрактами, коли хтось виходитиме з заложення, що майбутню війну виграє та сторона, яка матиме „ікс" певної сили, чи типу ракет, а програє та сторона, яка їх не матиме.

Не підлягає сумніву, що в сучасному періоді чимраз більшого напруження холодної війни заанґажовується й включається також усі методи й засоби залякування, головна мета яких: 1. величезними, часто неіснуючими в дійсності „цифрами і продукцією" застрашити і заломити морально противника, щоб таким робом примусити його до певних поступок в укладі політичних впливів, 2. виснажувати економічно противника коштовною продукцією ракет, що, як зброя, „старіються і міняються" далеко скоріше, ніж будь-яка інша зброя з минулому.

Дотеперішній досвід виявив, що кошти переведення самих тільки проб з ракетами далекого засягу такі високі, що, коли їх продукцію доведеться до стадії практичного бойового застосування, навіть найбагатша країна стане перед проблемою підвищення податків на покриття оборонного бюджету, щоб у цій ділянці залишитися передовою мілітарною потугою.

Чуємо голоси, які запитують: чи з уваги на різні „ракетні ускладнення" не слід було б поширити рами діяльности контрольної комісії щоб вона зайнялася найточнішим дослідженням — чи не забагато витрачується грошей на речі, які треба спростити та зреформувати. А далі — як і кому слід було б рішати про те, щоб через „зайві витрати" не доводити державу до економічних струсів, і яким та з якої причини типам ракет признати пріоритет у їх продукції.

У цілій низці „марнотратних витрат" найбільшу позицію становить зброя, яка старіється, хоч ще зовсім недавно вона стояла на „вершинах вартости". „Постаріння" такої зброї пояснюють тим, що у відповідний момент її не вжито або в мілітарній оцінці вона себе не виправдала. Ось, для прикладу, виявляється, що большевики, які встигли випродукувати деяку кількість ракет т. зв. стандартного типу, не всилі витримати конкуренції збоку ЗДА, які, хоч може хвилево й стоять дещо позаду у силі викинуту ракет, зате зробили надзвичайно великий поступ у продукції металів, відпорних на дуже високу температуру, що у побудові ракет грає найважливішу ролю, а також у продукції „густого пального", яке в порівнянні з пливким пальним має діймаючу перевагу. Як твердять фахівці, винахід густого пального відкриває зовсім нові стратегічні можливості, бо його легко можна перевозити і зберігати в таких місцях, які не надаються для зберігання пливкого пального.

Але, як логічний наслідок, всі новини, хоч і створюють нові можливості, відсувають автоматично все те, що досі було „модерне", на друге місце. Винахід густого пального розкриває зовсім нові можливості в конструюванні ракет і літаків, але водночас є загрозою, що все досі збудоване в найкоротшому часі почне „старітися" . . .

Нав'язуючи до ґрандіозних переставлень і змін у продукції зброї, секретар оборони МекЕлрой заявив: „Наші намагання йтимуть не тільки в тому напрямі, щоб ми могли вести великі війни, але й в тому, щоб ми були завжди в такому стані поготівля, щоб їх виграти. Таким чином ми створимо запоруку, що ніхто інший не відважиться розпочати майбутню війну". А відомий коментатор МекКінні, характеризуючи теперішній стан мілітарної сторожкости й напруги, висловився так: „Американський нарід мусить бути гововим у кожній хвилині перевести загальну мобілізацію і стати в обороні своїх політичних прав в однаковій мірі, де б вони не були загрожені. Це байдуже, чи ми оборонятимемо ці права коло Берліну, чи коло Филаделфії, чи коло Сан Франсіска. Треба зрозуміти, що ми живемо у таких часах, коли немає віддалі, а є тільки ворог, і його треба поборювати і нищати без огляду на те, де він виявиться, як загроза для вільного світу".

КІНЕЦЬ КОЛОНІЯЛІЗМУ

Від часу до часу в людській історії трапляються періоди, яких ніщо спинити не може і які, раз почавшись, неухильно продовжуються з дедалі більшою інтенсивністю. Яскравий приклад такого неухильного руху останніми роками можна бачити в постійному і успішному наступі в цілому світі проти колоніялізму.

У 19-му столітті колоніялізм досягнув свого найвищого рівня, і відразу почався період його занепаду. Але фактично першого сильного удару колоніялізм зазнав в кінці 18-го століття, коли американські колонії звільнились від британського панування. Незабаром після цього цей рух поширився, і свободу здобули еспанські та португальські колонії в Південній Америці. І хоч колоніялізм в інших частинах світу, здавалося, був міцно закорінений, деякі факти вказували на початок процесу розкладу.

У 20-му столітті колоніялізм виразно занепадав. У деяких випадках колонії здобули цілковиту свободу, в інших випадках вони поступово завойовували собі самоврядування, і практично за цей час не було випадків поширення колоніялізму на якусь нову територію.

Після другої світової війни рух проти колоніялізму раптом вибухнув з новою надзвичайною силою. Одна колонія по другій домагались і здобували волю. Ось список країн, що недавно здобули собі незалежність:

На Середньому Сході — Ливан, Сирія, Йорданія і Ізраїль; в Південній Азії — Пакістан, Індія і Цейльон; у Південно-Східній Азії — Бірма, Маляя, В'єтнам, Ляос, Камбоджі та Індонезія; на Далекому Сході — Філіппіни; в Африці — Лібія, Судан, Марокко, Тунісія, Ґана та Ґвінея; навіть в західній частині світу — колишня британська Вест-Індія стала тепер Федерацією Вест-Індії.

Але навіть цей імпозантний список ні в якому раз не дає цілої історії очевидного кінця колоніялізму. Території, які досі ще перебувають у колоніяльному стані, постійно домагаються свободи. Найліпшим прикладом цього може бути Африка, останній форпост колоніялізму.

У додаток до шістьох африканських країн, що здобули незалежність протягом кількох останніх років, інші також наближаються до своєї мети. Ніґерія та Сомалі мають дістати незалежність у 1960 році, а Уґанда незабаром після них.

Усе більше й більше колишніх колоніяльних держав приходять тепер до зрозуміння і переконання, що для обидвох сторін вигідніше сформувати нові взаємовідносини — тобто дати колишнім колоніям самоврядування. І ці нові форми взаємовідносин звичайно промощують мирний шлях до незалежности.

Альжир становить виняток. Франція намагається побороти альжирський рух за незалежність, доводячи, що тут навіть нема мови про колоніялізм, і що Альжир є не колонія, а інтеґральна частина Франції.

За живу ілюстрацію нового способу думання і практики в питаннях колоніялізму може правити звернення генерала де Голя до вісьмох західньо-африканських територій з пропозицією зробити вільний вибір: дістати цілковиту незалежність або тільки самоврядування. Цікаво, що тільки одна з усіх цих територій — Французька Ґвінея — висловились за незалежність; і цікаво, що Франція не заперечила проти вибору Ґвінеї.

Отже, Франція — за винятком справи Альжиру — перестає бути колоніяльною державою. Британія, колись величезна колоніяльна потуга, втратила більшість колоній. Такі колись головні колоніяльні держави, як Голляндія, Портуґалія, Еспанія та Італія, тільки згадують про свої колишні володіння. Те саме з Німеччиною.

Загальна Рада

МАЛЬТА — НЕРОЗВ'ЯЗАНА ПРОБЛЕМА

Лондон. — „Мелітта" (бджола) — стародавня грецька назва цього острова, що був свідком тисячолітньої історії Середземного моря. Колись цей острів славився своїм медом, тепер Мальта живе переважно з того, що людність заробить на корабельних підприємствах британської фльоти. Без цих підприємств десятки тисяч мальтійців мусіли б еміґрувати з свого чарівного острова.

Цей економічний тісний зв'язок Мальти з Англією впливав на настрої людности острова: вона була льояльна супроти Лондону. Це виявилося також у рішенні мальтійського уряду й парляменту включити територію Мальти до Великобританії (березень 1956 року): Мальта мала б посилати своїх послів до парляменту в Лондоні.

Однак, на перешкоді цій інтеґрації стала нерішуча політика лондонського уряду. Уряд Мальти, на чолі з д-ром Мінтоффом, поставив, як передумову включення (інтеґрації) Мальти до Великобританії збільшення господарської допомоги для острова від Англії, зокрема для корабельних підприємств. На це уряд Мальти не одержав задовільної відповіді. З огляду на небезпеку безробіття на острові поширилося невдоволення. Наприкінці 1957 року мальтійський парлямент відкинув попереднє рішення про прилучення острова до Великобританії. Після цього англійський міністер колоній повідомив, що на підприємствах британської фльоти на острові Мальті число робітників зменшиться протягом дальших трьох років тільки на 1.200 осіб. З огляду на це уряд д-ра Мінтоффа заявив, що рішення парляменту про скасування інтеґрації Мальти не буде виконуватися . . .

Здавалося після цього, що між Лондоном і Ля Валеттою (столиця Мальти) дійде до порозуміння. Але на перешкоді стала неузгідненість політики міністерства колоній і міністерства оборони в Лондоні. Міністерство оборони дало зрозуміти міністрові Мальти, що він має бути готовий до значних скорочень робіт у військових підприємствах.

Ці хитання і розбіжності в політиці Лондону викликали протести на Мальті. Був проголошений на острові „день смутку", але цей день пройшов спокійно. Лондонський уряд рішив вернути Мальту до попереднього колоніяльного режиму, і це, звичайно, не могло знайти прихильного відгуку серед її людности. Опозиція в лондонському парляменті піддала критиці політику консервативного уряду, тим більше, що д-р Мінтофф — лідер Соціялістичної партії Мальти. Проблема Мальти вимагає скорого рішення, бо є небезпека, що й на тому малому острові московська аґентура буде сіяти свою пропаґанду, пропонуючи „братерську допомогу" робітникам Мальти.

П. Л.

Петро Одарченко

ІВАН ФРАНКО ПРО ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

(1)

I

„Немов велетенські дуби, кремезні й буйнолисті, що верховіттям сплелися під голубим шатром українського неба, а корінням своїм глибоко сягнули в товщу народного життя, уявляються нам два великі сини українського народу — Шевченко і Франко. Над ними проносились бурі, зловісні чорні хмари покривали небо, а вони гордо стояли, тяглися все вище та вище до ясного сонця людської справедливости й щастя, і крізь темний морок суспільних лихоліть зазирали в далеке майбутнє." — такими словами характеризує один із дослідників творчости Франка (Панас Лисюк) обох великих поетів і славних синів українського народу.

Могутня творчість геніяльного українського поета Тараса Шевченка була тим ясним і життєдайним сонцем, яке освітило шлях наступним поколінням українських поетів, зокрема Іванові Франкові. Ще в свої учнівські роки Франко з найбільшим захопленням читав твори Шевченка, перечитував їх кілька разів і кінець-кінцем вивчив майже всього „Кобзаря" напам'ять. Пізніше, коли Франкові було 25 років, він дістав празьке двотомове видання „Кобзаря" 1876 р. і з великим захопленням прочитав політичні поеми Шевченка. В листі до І. Белея Франко писав: „Перечитую теж „Кобзаря". Не можеш поняти, яке враження зробив тут другий том (празьке вид. 1876 р. в двох томах) на наших людей, що у нас були в гостях. Я читав їм деякі дрібні штуки, „Марію", „Сон", „Кавказ" і др. Просто — поражені були, як могло бути на нашій мові щось таке написане".

Надхнений полум'яним словом геніяльного українського поета, Іван Франко свій великий творчий талант, усі свої здібності, всю свою невсипущу працьовитість віддав на службу своєму народові. Іван Франко був невтомним продовжувачем Шевченківських традицій.

Франко, як і Шевченко, на сторожі прав свого народу поставив слово, яке стало могутньою зброєю в боротьбі українського народу за свою волю і національно-державну незалежність. Безмежна любов Шевченка до України і до українського народу, ненависть до ворогів України, гнівне картання зрадників, перевертнів, звеличування борців за волю, правду і справедливість, глибоке уболівання за долею поневоленого народу, щире співчуття до знедолених і особливо до тяжкої долі жінки-матері, палкі заклики до боротьби за волю і правду, безмежна віра в конечну перемогу світлих ідеалів свободи і братерства — ці провідні ідеї творчости Великого Кобзаря України втілив у своїй літературній творчості і в своїй громадсько-політичній діяльності і Іван Франко.

Розуміючи вийнятково велику вагу Шевченка в українській літературі, вважаючи його головною провідною постаттю, Франко писав, що Шевченко займає в українській літературі „перше місце" і що доки існуватиме українське слово — „Шевченко не перестане вважатися головою і завершенням одної многозначучої доби нашої літератури, котра хоч і видала єго, але в ньому від першого його виступу бачила джерело нового для себе розвою і вітхнення" . . . „Могучий дух, котрим він надхнув нашу літературу, не перестав віяти й досі, і нема українського поета і писателя пізнішої доби, котрий би вільний був від впливу того духу.

Ідеї, порушені Шевченком або положені ним в основу творів поетичних, остаються живі і довго ще не перестануть бути провідними ідеями української літератури" (Архів Франка).

Такими словами схарактеризував Іван Франко вагу і ролю творчости Шевченка для наступних поколінь українських письменників.

II

Іван Франко не тільки був великим продовжувачем славних шевченківських традицій в своїй літературній творчості, — він був також і великим популяризатором творчости Шевченка, він був також і вченим дослідником поезії Шевченка і редактором наукового видання творів Шевченка.

Франко популяризував творчість Шевченка серед широких мас читачів, пишучи для цього відповідні статті українською та чужоземними мовами. З метою популяризації Шевченка в інших країнах Франко перекладав твори Шевченка на німецьку, польську і чеську мови. Особливо багато поезій переклав він на німецьку мову. (Див. М. С. Возняк. „Поезії Шевченка в німецьких перекладах Франка", в збірнику: М. С. Возняк. „З життя і творчости Івана Франка", Київ. 1955 стор. 266-303).

Року 1908 Іван Франко видав у двох томах „Кобзаря" Шевченка. В одній із автобіографій в 1909 р. Франко писав: „Моєю останньою і найтяжчою працею як видавця було видання поезій Тараса Шевченка, при якому ходило о те, щоб відбудувати по можності повний і повної поетичної вартости текст із безчисленних варіянтів, які найшлись як у досі друкованих виданнях, так і в рукописах самого поета. Ця праця стоїла мені дуже багато труду, бо кожний аркуш вимагав п'ять або шість корект . . ." (М. Возняк. Матеріяли до життєпису Франка. Збірник „За сто літ", К. ДВУ, 1927, т. І, стор 179-180).

Франко використав для цього видання матеріяли, опубліковані В. Доманицьким. Але, як зазначає О. Дорошкевич, Франко не бачив рукописів Шевченка і тому не міг перевірити тексти з оригіналами. „Франкове видання, — зазначає О. Дорошкевич, — далеко краще (від попередніх видань — П. О.), але й воно повне суб'єктивних довільностей в організації тексту, і в кожному разі його не можна вважати за наукове" (О. Дорошкевич. Принципи організації тексту Шевченкової поезії. „Життя й Революція", 1932, 6-7, стор. 32).

Проте, для того часу Франкове видання „Кобзаря" становило значний поступ, порівнюючи з попередніми виданнями Огоновського та ін.

Франкові належить ряд статтей популярного характеру про Шевченка, а також цінні наукові розвідки, які не втратили свого значення і до цього часу. Від 1881 р. до 1914 р. Франко написав приблизно 50 праць про Шевченка обсягом більше ніж у 20 друкованих аркушів.

Перша розвідка Івана Франка під назвою „Причинки до оцінення поезій Тараса Шевченка" (1881-1882) містить у собі аналізу поем „Гайдамаки", „Сон", „Кавказ". Друга частина цієї розвідки має назву „Темне царство". У цій праці Франко зазначає, що Шевченко в своїх поемах „Сон" і „Кавказ" дав „образці політичної лірики, поклав також для будучих поетів політичну дорогу, якою слід ступати на тім полі, ту основу, з якої слід виходити".

„Темним царством" Франко називав Росію, що „стоїть на краю Европи, як підпора політичного гніту та темноти".

Проф. Д-р В. Богун-Чудинів

Д-р П. ГЕРАСИМЕНКО

(Посмертна згадка)

6-го квітня минулого року обірвалося життя д-ра Полікарпа Герасименка, ученого з світовим ім'ям, автора понад 50-ох праць з фізики, хемії, електрохемії, металюргії, члена багатьох наукових об'єднань Америки, Англії, довголітнього дослідника в наукових лябораторіях металюрґійних заводів Шкода, в Чехословаччині, одного з головних дослідників у лябораторіях Об'єднаної Сталевої Компанії в Шеффілді, Англія, та довголітнього професора й дослідника в металюрґійному відділі Нюйоркського університету.

В особі д-ра Полікарпа Герасименка світова, а зокрема українська наука зазнала важкої втрати, а український нарід втратив свого відданого Сина, що завжди активно виступав в обороні свободи, що все своє свідоме життя гідно тримав себе, як учений українець, і до останньої хвилини поборював різного роду неґативні прояви на національному відтинку життя української еміґрації.

Зібрати всі друковані й недруковані праці Покійного, подати аналізу всіх його наукових осягів та його місце і вплив на розвиток світової науки в тих ділянках, в яких він зробив значні вклади, належить у першу черґу Науковому Товариству ім. Шевченка разом із Спілкою Українських Інженерів, довголітнім членом яких він був.

Наукову спадщину д-ра Герасименка треба видати окремою збіркою, і це був би чи не найбільший пам'ятник Покійному, а нашій Батьківщині ця збірка принесла б доказ, що український нарід, не зважаючи на трагічні умови поневолення, брав і бере участь у розвитку світової науки. Своєю науковою працею Покійний вписав своє ім'я поруч таких імен світової слави вчених українців, як акад. Остроградський, якого москалі вважають батьком московської математичної школи, акад. Вуняковський (XIX і початок XX. ст.), як проф. Вороний, акад. Степан Тимошенко, акад. Кравчук і інші.

Народився Полікарп Герасименко 23 липня 1900 року в Одесі, де й закінчив гімназію, а високошкільні студії розпочав у 1919 р. на природничому відділі Кам'янець-Подільського університету. Але в скорому часі був змушений залишити Україну, рятуючись від московської Чека, що, після окупації України, повела масові арешти, зокрема, серед студентів Кам'янець-Подільського університ. які ставили спротив діяльності комячейки, або були „неблагонадійні". В цьому спротиві Покійний Герасименко брав активну участь.

Дібравшись до Чехії, Полікарп Герасименко вступив на природничий відділ Карлового університету в Празі і скінчив у 1925 р., одержавши звання доктора природничих наук. Його ближчим університетським учителем був світового маштабу вчений Ярослав Нісровський, який зразу оцінив науковий талант Покійного.

Тут треба відмітити один знаменний факт, який характеризує високу принципіяльність Покійного.

Коли, виходячи з загальної тоді в Чехії тенденції іґнорування української національности та низькопоклонства перед москалями, адміністрація університету, під час промоції Полікарпа Герасименка на доктора природничих наук, зазначила йому національність російську, молодий тоді Полікарп Герасименко заявив, що він є не росіянин, а українець, і що він диплому не прийме, якщо в ньому не поставлять його справжню національність.

Цей факт набирає ще більшого значення, коли пригадаємо, що в минулому були випадки, коли українці, вчені або письменники, самі змінювали свою національність на національність свого поневолювача.

По закінченні студій Полікарп Герасименко був залишений на працю в Празькому університеті, спочатку як лектор, пізніше як доцент фізичної хемії, і одночасно в стінах університету проводив дослідчу працю в новій у той час ділянці електрохемії. Результатом тих дослідів з'явились такі публікації Полікарпа Герасименка:

1. Researches with dropping mercury electrode Rec. trav. Chem. 44, 503 (1925).
2. Reduction of Uranium at the dropping mercury electrode Chem. Listy 19, 72 (1925).
3. Maximum on current voltage curves Part II. Crans. Faraday Soc. 24, 25 (1928).
4. Electroreduction of uranul salts by means of mercury dropping electrode. Crans. Faraday Soc. 24, 272 (1928)
5. Hydrogen overvoltage and the mercury Cathode Z. Electro-Chem. 34, 129. 1925
6. Разом з R. Tancakivinsky: Maximum in Polarization curves during electrolysis of mercury salts. Report of the Czechoslovakian Physicians and Engineers in Prague (1928).

Дякуючи цим публікаціям, д-р Полікарп Герасименко одержав у 1928 р. від Дослідної Фундації Рокефеллера наукову стипендію на переведення дослідів у ділянці фізичної хемії разом з проф. Еллендом в Кінгс Каледжі Лондонського університеті.

Спільна праця Полікарпа з проф. Еллендом, що був одним із головних учених у галузі фізико - хемії, без сумніву, мала великий вплив на дальші напрямні наукової діяльности д-ра Герасименка і його дослідів, а також створила йому помітний авторитет серед фахівців металюрґійного промислу. І тому не дивниця, що, після повороту Герасеменка до Праги, директор металюрґійних заводів Шкода запросив його на посаду дослідника металюрґії і фізико - хеміка. А після кінця другої світової війни одна з найбільших англійських сталевих фірм у Шеффілді запросила його на становище одного з головних дослідників у наукових лябораторій цієї фірми.

На цьому місці треба відмітити яскравий факт, який свідчить про тверду настанову Покійного супроти московської комуністичної влади.

Коли заводи Шкода прийняли замовлення СССР, д-р Герасименко рішуче відмовився працювати в тій частині, яка стосувалася тих замовлень. Справа набрала гострого характеру, і д-р Герасименко склав заяву, що він готов залишити працю, якщо його змушуватимуть виконувати роботу, пов'язану з совєтськими замовленнями.

Під час перебування в Чехії д-р Герасименко брав активну участь в допомозі студентам і цілий ряд років був головою Студентського Допомогового Фонду.

Не стояв д-р Герасименко також осторонь політичного життя. Один час належав він до ОУН, але після закінчення другої світової війни з ОУН вийшов.

Зазнавши арешту збоку окупаційної гітлерівської влади, д-р Герасименко вийшов на волю перед вступом американських військ до Пільзену. Але вже після вступу американських військ внаслідок інтриґ місцевих прокомуністичних елементів, знову попав у тюрму. Звільнений американською адміністрацією, він залишив Чехію і вирушив пішки до Західньої Німеччини. Там пробув до 1948 р., до свого виїзду до Шеффілду, в Англії.

Під час перебування в Західній Німеччині, покійний д-р Герасименко був одним з активних організаторів природничого факультету в Авґсбурзі та математичного факультету в Реґенсбурзі, ректором якого і був Покійний. Був також покійний д-р Герасименко головою Товариства політичних в'язнів з осідком у Мюнхені.

Десь в кінці травня 1951 р., з переїздом до Америки, покійний д-р Полікарп Герасименко розпочав науково-дослідчу і педагогічну діяльність у Нюйоркському університеті, де й працював до останнього дня свого життя на становищі професора - дослідника. Тут він переводив досліди в галузі металюрґії, в ділянках, якими цікавилися замовники — провідні індустріяльні центри Америки, а також читав лекції студентам. В ЗДА д-р Герасименко опублікував понад 15 наукових праць, і несподівана смерть обірвала його життя в повному розквіті його таланту, саме тоді, коли він зайняв одне з провідних становищ у ділянці металюґійних наук в Америці.

Несподівано зійшла з кону життя кришталево чесна і віруюча в Бога людина, неперевершений зразок принциповости, вірний син свого народу. Ім'я д-ра Герасименка буде золотими буквами вписане в книгу найвидатніших науковців, синів українського роду. Буде його ім'я також довго згадуване в світовій науці.

Хай же легкою буде Йому земля, де Він знайшов свій вічний спокій!

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

Йонґставн, Огайо

Дві імпрези Відділу УККА.

Перша влаштована для вшанування сорокліття Листопадового Зриву, відбулася ще дня 23-го листопада 1958 р. На сцені виднів львівський ратуш, на вежі якого повівав синьо - жовтий прапор, а у віддалі видно було сілюету Храму Св. Юра. На тлі цієї декорації отворив Свято місцевий голова Відділу УККА п. Петро Ліщак, а чоловічий хор місцевого Осередку СУМА „Трембіта", під диригентурою маґістра Мирона Жмуркевича, відспівав американський гимн. Слідував Листопадовий Привіт, який сказав культ.-осв. референт Відділу УККА п. Василь Прокопик, а хор „Трембіта" заспівав пісню „Не пора". Вступне слово про значення 1-го Листопада для нашого народу виголосив о. монсиньйор Лев Адамяк, парох церкви Пресв. Тройці. Відтак, під притишені звуки хору „Трембіта", який співав пісні „Ой у лузі червона калина" та „Слава, слава отамане", п. В. Прокопик привітав чотирьох учасників Листопадового Чину та бувших вояків Української Галицької Армії, які живуть тепер постійно в Йонґставні, а то панів: Василя Андрейка, УСС-а, д-ра Романа Стахуру, Миколу Терлецького та Василя Венґера. П. Прокопик висловив їм подяку українського громадянства та передав їм від імени Відділу УККА Почесні Грамоти, текст яких він сам виготовив.

Головний реферат про початок нашої власної державности на Західно-Українських Землях та про тих, хто її творили, виголосив гість із Клівленду, Огайо, п. дир. Микола Біґун, який сам був учасником Листопадового Зриву.

В дальшій, концертовій частині Свята було фортепіянове сольо, яке виконала по мистецьки п-і Альфреда Ромбль (дочка панства Мушинських з Йонґставну), а Пластова Група з Йонґставну вивела гарно, під керівництвом пані А. Домбчевської дві інсценізації, присвячені 1-му Листопадови. Були ще дальші виступи вище згаданого хору Трембіта та виступ хору Юного СУМА, який під диригентурою панни Ярослави Ярош заспівав пісню „Молитва за Україну". Під кінець заграв ще фортепіянове сольо учениик Реймонд Ромбль, син вищезгаданої пані А. Ромбль.

Відповідні до Свята деклямації, які були вложені поміж поодинокі музичні згл. співочі точки, виголосили: пані Мирослава Ліщак, учениці Мирослава Стапай та Ірина Смерека і ученик Михайло Куцолаба.

По вичерпанні цієї програми культ.-освіт. референт Відділу УККА п. В. Прокопик, який цю програму зложив і нею проводив, висловив іменем Відділу УККА сердечну подяку всім виконавцям та учасникам Свята, яке було закінчене загальним співом нашого національного гимну.

Годиться додати, що декорації для львівського ратуша виготовили п. В. Прокопик, п. Іван Ліщак та п. Михайло Копчик, а намалював їх п. Т. Петрик. Храм св. Юра малював п. Микола Штинь. Чистий дохід зі Свята відослано до Централі УККА з призначенням для українських інвалідів.

Друга імпреза, якою відзначено Січневі Роковини, відбулася 24-го січня 1959 р. Цього року офіційна частина Свята була сполучена з концертовою частиною, а ціле Свято відбулося в одній з більших готелевих заль, щоб численним не-українцям показати зразки нашої культури й мистецтва.

Урочисте зібрання відкрив молитвою Всч. о. Лев Адамяк, парох церкви Пресв. Тройці в Йонґставні, по чім присутні засіли до вечері. Під час вечері приґравав струнний квартет під проводом мґр. Мирона Жмуркевича, в складі якого були ще п-на Ярослава Ярош, пані Фльоренс Тості та п. Ліон Тості.

По скінченні вечері чоловічий хор Трембіта при місцевім Осередку СУМА, (диригент мґр. М. Жмуркевич) заспівав американський гимн, а голова місцевого Відділу УККА п. Михайло Ярош відчитав проклямацію губернатора стейту Огайо Дост. Ді Селла, якою він проголосив день 22-го Січня 1959 р. Українським Днем в цілому стейті. З черги п. Ярош представив присутнім почесних гостей, представників різних національних груп, —які живуть в Йонґставні та численних представників різних українських організацій з Йонґставну та околиці, які навіть з дальших сторін (Акрон, Клівленд, Кентон, Шерон, Па.) прибули на наше Свято. Відтак п. Ярош попросив до слова директора правничого відділу міської управи Йонґставну, п. Ф. Майку, який в заступстві перешкодженого посадника міста передав його привіт та прочитав проклямацію, яку видало місто Йонґставн з нагоди наших Роковин. По нім подібну проклямацію відчитав посадник сусіднього містечка Кенфілду, Огайо, яку видали спільно посадники сімох інших дооколичних громад.

Головним бесідником на тім Святі був екзек. директор Централі УККА адв. Степан Ярема, який виголосив англійською мовою добру святочну промову а також передав привіт від Централі УККА. Промовляв також по англійськи і по українськи знаний вже нашій ширшій публіці апеляційний суддя І. Гонас, який на запрошення Відділу УККА приїхав до нас, щоб бути присутнім на нашім національнім святі та подивитися, як ми його святкуємо. Коротке, але дуже змістове і відповідне слово виголосив ще п. Т. Шмаґала з Клівленду, президент Ліґи Української Молоді Північ. Америки.

Поміж цими, так сказати б, офіційними точками програми, були вложені концертові виступи. Наша співачка - сопрано, пані Оксана Соломон (дівоче прізвище Бурбело), колишня учениця Музичного Інституту ім. М. Лисенка у Львові, проспівала з успіхом та з чуттям Думу про Ничая та пісню „Село в садку потонуло". Пані Альфреда Роббль дуже гарно заграла фортепіянове сольо, а панна Ярослава Ярош (донька голови Відд. УККА п. Мх. Яроша) гарно заграла скрипкове сольо. Обом солісткам акомпаніювала на фортепіяні пані А. Ромбль. Всім присутнім подобався також виступ танкової групи Осередку СУМА з Клівленду (4 пари), яка під проводом п. Віктора Богуславського відтанцювала кілька народних танків. Виступав з успіхом чоловічий хор Трембіта, який гарно заспівав кілька наших пісень.

Свято закінчено Молитвою Подяки, яку провів о. Василь Дяків, парох церкви св. Івана Хрестителя в Шерон, Па., та відспіванням нашого національного гимну, який заінтонувала пані Оксана Соломон, а який підхопили і заспівали всі присутні.

На загал можна сказати, що цьогорічне наше Січневе Свято відбулося в ширших рямках, чим в минулих роках. Екзекутива Відділу УККА та її голова п. М. Ярош завдали собі много труду, щоб нашою справою зацікавити якнайширші кола американського громадянства.

Д-р Роман Стахура

Ставайте членами Українського Народного Союзу, а тим самим співласниками 20-ти мільйонового майна організації!

ПЕРЕД НАРАДАМИ ВІДДІЛІВ УНС СЕРЕДНЬОГО НЮ ДЖЕРЗІ

Михайло Зельвак

В найближчу неділю, 8-го березня ц. р., о годині 3-ій по полудні відбудуться в залі Українського Народного Дому при 760 Стейт Стр. в Перт Амбою окружні наради Відділів Українського Народного Союзу середньої частини стейту Ню Джерзі, з метою створення Окружного Комітету Відділів УНС цієї округи та обмірковання відповідної активности на найближчий час. В нарадах візьмуть участь два головні екзекутивні урядовці УНС: головний касир п. Роман Слободян із сусіднього Елизабету та головний секретар д-р Ярослав Падох. Ці збори та їх вислід можуть мати велике значення для дальшого розвитку УНСоюзу в тому районі, що має підкреслено союзовий характер та й велику і славну союзову історію. Відносно недавно, бо у вересні минулого року пертамбойський 104-ий Відд. УНотже він тільки на 9 років молодший від самого Батька-Союзу. Не від речі буде пригадати, що під час згаданого ювілею гол. предсідник УНС п. Дмитро Галичин, який взяв в святкуваннях участь разом з гол. секретарем д-ром Я Падохом, відзначив почесними грамотами піонерів того Відділу п. Михайла Війтова, п. Герасима Мисака і вдову по сл. п. Василеві Стецьку. До найбільш заслужених піонерів того Відділу належить і його довголітній голова та урядовець п. Мих. Зельвак. Зокрема характеристичне для цього, як і інших Відділів УНСоюзу того району є те, що вони об'єднують найактивніші сили всіх трьох прошарків нашої спільноти: давніх поселенців, як народжених тут дітей та новіших громадян. Замітне також те, що багато з членів УНСоюзу цього району з молодшої ґенерації займають тут видатні пости в міській і стейтовій адміністрації, як і в інших ділянках загально - американського життя. Все це створює дуже пригоже тло для скріплення союзової активности, що буде рівнозначне із скріпленням українського стану посідання та всебічного українського вкладу в загально-американський розвиток, що вже досить замітний в стейті, маючи також високу оцінку і признання збоку стейтової влади. Є всі дані сподіватися, що недільні наради та їх вислід, зокрема створення Окружного Комітету Відділів УНСоюзу цьому розвитку допоможе.

Кожний свідомий українець та кожна свідома українка вважають своїм обов'язком стояти в рядах Українського Народного Союзу, щоб своїм членством збільшити кадри ідейних українських правдивців.

ПОДЯКА

15-го листопада 1958 року
з Волі Всевишнього, відійшов від нас,
сл. пам.

сот. Гавриїл ОДАЙНИК

голова Нюйоркської Станиці Т-ва „Запорожців" в Америці.

Від щирого козацького серця приносимо подяку Високопреосвященнійшому Архиєпископові Палладієві, що давав нам у тяжкій хвилині розраду й Батьківську духову опіку своїми гарячими молитвами й відправою величних Похоронів.

Дякуємо Настоятелеві Всч. о. Прот. А. Сагайдаківському, о. Прот. Весоловському, о. Ігуменові Магаласові й Вп. Проф. Трухлому.

Дякуємо Вп. п. С. Силенко, за материнське серце, Вп. Родині Крушельницьких, Вп. інж. Гордієнкам, Родині інж. В. Базилевського, інж. Балабанові, інж. Марченкові й Вп. п. інж. Гладишовському.

Дякуємо нашим Побратимам, зокрема д-рові Юрієві Лінгартові, за велику поміч і звеличання пам'яті Запорожця, що йшов чесно і відверто старою історичною, прадідівською дорогою — Великої, Державної України — Козацької Гетьманщини.

Дякуємо Всім, що віддали поклін Покійному.

Т-ВО ЗАПОРОЖЦІВ ім. Полк. БОЛБОЧАНА
в АМЕРИЦІ

✝

В неділю, 8-го березня 1959 року
в православній церкві, на Broom Street, New York
— відбудеться —
після Божественної Літургії

Урочиста ПАНАХИДА

за спокій душі Спочилої 12-го лютого ц. р. в Оберсдорфі, Німеччина,

І. В. Гетьманівни
Марії СКОРОПАДСЬКОЇ-МОНТРЕЗОР

і за спокій душі

— В ДРУГУ РІЧНИЦЮ СМЕРТИ —

бл. п. Й. С. Гетьманича ДАНИЛА

В душевному смутку запрошуємо Українське Громадянство згадати Спочилих своєю молитвою.

ГЕТЬМ. ОРГАН. в НЮ ЙОРКУ

✝

Ділимося сумною вісткою,
що дня 5-го березня 1959 р.
упокоївся в Бозі,
по короткій і важкій недузі,
на 74-му році життя,

Д-р КОРНИЛО ТРОЯН

адвокат в Ходорові, б. український посол і сенатор до варшавського Сойму, член президії УНДО, видатний громадський діяч у ЗДА.

ЗАУПОКІЙНА ПАНАХИДА — буде відправлена в СУБОТУ, 7-го БЕРЕЗНЯ 1959 р., в год. 7:00 вечора, в каплиці пох. заведення П. Яреми в Ню Йорку, при 7-ій вул.

Прощальна ПАНАХИДА — відбудеться в НЕДІЛЮ, 8-го БЕРЕЗНЯ 1959 р., в год. 6:00 веч., в тім же заведенні.

ПОХОРОН — відбудеться в ПОНЕДІЛОК, 9-го БЕРЕЗНЯ 1959 р., в год. 10:00 рано, з пох. заведення П. Яреми до церкви св. Духа на Брукліні, а звідтам на Кальварійський цвинтар.

До участи в Панахиді і Похороні запрошує всіх Співробітників, Приятелів і Знайомих Покійного

Горем прибиті:
ДІТИ й РОДИНА

✝

Ділимося сумною вісткою,
що в четвер, 5-го березня 1959 року
відійшов у вічність,
НАШ ДОРОГИЙ ДРУГ,

бл. п. д-р Корнило ТРОЯН

б. сенатор і видатний громадянин, адвокат в Ходорові.

ПАНАХИДА — відбудеться в НЕДІЛЮ, 8-го БЕРЕЗНЯ 1959 р., в год. 6:00 вечора, в каплиці пох. заведення П. Яреми в Ню Йорку.

ПОХОРОНИ — в ПОНЕДІЛОК, 9-го БЕРЕЗНЯ 1959 року, в год. 10:00 рано з пох. заведення до церкви св. Духа на Брукліні, на які Громадянство запрошують

ПРИЯТЕЛІ ПОКІЙНОГО

✝

Ділимося з близькою і дальшоюРіднею та Знайомими болючою вісткою, що
НАША НАЙДОРОЖЧА ДРУЖИНА, МАМА і БАБУНЯ,

Ірина з Поповичів
РУДЕНСЬКА

упокоїлася в Бозі
дня 4-го березня 1959 р., в год. 3:30 рано,
на 63-му році життя.

ПАРАСТАС — буде відправлений в четвер й п'ятницю, 5-го і 6-го березня 1959 р., в 8:00 год. вечора, в пох. заведенні П. Яреми 129 Іст 7-ма вул. в Ню Йорку.

ЗАУПОКІЙНЕ БОГОСЛУЖЕННЯ і ПАРАСТАС — відбудуться в суботу, 7-го березня 1959 р., в год. 9:00 рано в каплиці св. Юра, опісля перевезення Тлінних Останків Покійної на кладовище St. John's The Baptist, Glassenbury у Гартфорді, Конн.

Горем прибиті:
ВОЛОДИМИР — муж
Д-р ЮРІЙ — син
Марія ЛОМАГА — донька
Мирослав ЛОМАГА — зять
Христя, Галя і Володимир ЛОМАГИ і Марійка РУДЕНСЬКА — внуки

200 W. Merrick Rd.
Freeport, L. I., N. Y.

Звіт Комітету побудови храму УАПЦ св. Симона в Парижі

1) На поштовому конті в Парижі і в банку 629,640 фр.

2) У паризькому сейфі К-ту в цінностях і державних французьких паперах 4,804,000 фр.

3) У закордонних банках на конті К-ту, в долярах, фунтах та нім. марках 4,887,625 франків.

4) Комітет купив у 1954 р., забезпечуючи гроші від девальюації, будинок при 5, рю Ганьє Гі (Париж 20) в якому міститься церква паризької парафії УАПЦ. Заплачено тоді суму 4,180,000 фр. Таким чином православні українці Парижу мають церкву, а майно К-ту зросло, бо теперішня ціна будинку виносить прб. 6,500,000 фр. За чотири роки наполегливої праці Комітет придбав на фонд будівлі Храму УАПЦ в Парижі 16,821,265 франків.

Як виявили попередні перевірки, проведені Контрольною Комісією, в книгах Комітету майже нема розділу видатків. За невеликими винятками, всі видатки на організацію збіркової акції, на відозви, летючки розсилку друків і т. п. й усі адміністративні видатки включно з поїздками, були заплачені особисто головою К-ту п. П. Плевако. Кошти ці по приблизному підрахунку виносять 2,000,000 Фр. (4,000 долярів).

Чи не найцінніше в доцьогочасній праці Комітету є створення солідного збіркового апарату, розголошення справи побудови Храму св. Симона по всьому світу, викликання почуття в українців усього вільного світу, що будова Храму УАПЦ в Парижі — це всеукраїнська справа, бо це буде пам'ятник в честь Головного Отамана С. Петлюри й увіковічнення пам'яти тих Великих Мужів України, що їх тлінні останки спочивають на кладовищах Парижу.

Комітет звертається при цій нагоді до всього українського громадянства у вільному світі з гарячим закликом поширити збіркову акцію шляхом творення дальших місцевих клітин К-ту, які б збирали фонди на докінчення розпочатого діла.

Місцеві Комітети просимо *обов'язково порозуміватись* в поодиноких країнах:

1) В ЗДА — з нашою філією в Міннеаполісі, Мінн., голова д-р Н. М. Менжега.

Адреса:

3240 Portland Ave.,
Minneapolis 7, Minn., U.S.A.,
або з Консисторією УПЦ
в Бавнд Брук, Н. Дж.

2) В Канаді: з головою К-ту генералом М. Садовським.

Адреса:

180 Palmerston Ave.,
Toronto, Ont., Canada,
або з Консисторією Укр. Греко-Православної Церкви у Вінніпеґу.

Досі зібрана сума досягла вже 34.000 дол. і є на наші умовини поважна. Не смісмо залишатись на півдорозі й мусимо чим скорше приступити до будови. Для цього треба, щоб збіркова акція продовжувалась.

Надходять Травневі Дні. 25-го травня 1926 р. загинув на вулиці Парижу Головний Отаман С. Петлюра. В усіх церквах наших відбудуться, як і щорічно, жалібні Богослуження, в усіх місцевостях відбудуться жалібні святкування. Комітет закликає відзначити цього року Жалібні Роковини посиленням акції збірки на будову Храму св. Симона в Парижі, щоб довершити будову великого пам'ятника Головному Отаманові на чужині, який гідно свідчив би про наш пієтет до Покійного, доки Він спочине в нашому Національному Мавзолеї.

Закликаємо всіх в той день скласти одноденний свій заробіток на будову Храму в Парижі. Просимо всі церкви й усі установи провести в той день збірку на будову Храму в Парижі при нагоді жалібних Богослужень, Академій, сходин і т. п.

Україна й сьогодні живе капіталом, що його нам залишив Головний Отаман.

Забудьмо все те, що нас роз'єднує. Єдиним серцем причинімся до великої справи всі: церкви, організації комбатантів, всі політичні організації, всі наукові, релігійні и господарські товариства — все українське громадянство у вільному світі. При Вашій допомозі тоді 1959 рік буде свідком початку будови Храму св. Симона в Парижі.

За Комітет:

Петро Плевако, голова,
38, Ave de l'Opera, Paris 2,
France

Справа української військової термінології

Ню Йорк. — Термінологічна Комісія Військово-Історичного Інституту при НТШ відбула в дні 21-го лютого ц. р. своє перше засідання, на якому уконституувалась так: голова — Зенон Стефанів; заст. голови — Лев Лепкий і секретар — Мирон Заклинський. Рішено скласти короткий загальний українсько-англійський і англійсько-український військовий термінологічний словник, ствердивши наявність потрібного засадничого матеріялу. Цей словник мав би бути тим часом обмежений до найважливіших термінів, загально вживаних у збройних силах усіх сучасних родів зброї, на приблизно 3 500 до 4.000 слів. Заплянована виготовлення енциклопедичного українського військового словника з поясненнями відповідних означень. Проте приявні погодились, що покищо можна тільки підготовити такий твір. Існують реальні можливості видання згаданого вгорі загального військового словника. На наступних засіданнях доповідатиме про цю справу З. Стефанів, що диспонує відповідним матеріялом на літеру „А", і кожний конкретний термін буде обговорюватись комісією. Приявними були на цьому першому засіданні крім вище названих, ред. Роман Купчинський, проф. Дерев'янко. інж. Мих. Пежанський, сотн. П. Зілинський, полк. Дістель, д-р Марія Кобринська й інші.